4) національні вбрання українські;

5) фарбовані рядна, що ними застеляють постіль і піл при комині (табл. XIV, XX, XXII, XXX, XL, XLII), а так само ткані килими, якщо вони ще є (табл. XIV);

6) скрині, де по зеленому полю дають орнамент, головно — в червоних тонах;

7) мисники, вміщувані в межистінку коло дверей; барвисті самі, вони правлять за сховище для мальованих ганчарських виробів; на мисники становлять звичайно найкращі з цих виробів, що в них цінують не самісіньку їхню корисність, а й мистецьку вартість; мисник з посудом — це ті ж таки тональності червоно-жовтих відтінків;

8) вироби селянок з нофарбованих стружок та різнокольорового паперу, що букетами квіток або мережаними смугами чи стрічками вішають їх для окраси на покуті, на комині, по сволоках.

До цієї кольорової гами, безперечно, належить і та жива зелень (клечання, май), що нею селяни часто заквітчують свою хату, з весни (зелених свят) почавши — аж до глибокої осени. Вони плетуть з неї вінки, гірлянди і обвішують ними стіни (табл. XXVII); окремими гілками окрашають вікна і розставляють по всій хаті; зеленню таки вистилають і долівку. Часом стелю або стінки обвішують невеличкими пучками засушених квіток; усі вони рівно зібрані й порозвішувані в певному порядку (табл. XV).

В усіх оцих продуктах творчости української, де виявляються народні мистецькі вподобання, ми раз-у-раз бачимо замилування у барвистості, любов до взору, до кольорових узірних ритмів.

Щождо форм виробництва розписів, то здебільша це є доморобництво, що важить на власний ужиток. Господиня сама розмальовує свою хату, і це мальования цілком її задовольняє (так діється по селах Кацулівка, Олександрівка, Кам'янське, Благовіщенка, Миколаївка та інш.).

Є села, де виріб мальования набуває якоюсь мірою форм доморобного ремества.

Поряд господинь, що розмальовують самі но свої хати, є селянки, що за певну плату розмальовують хати чужі. Це — або художниці, що зажили особливої слави своїм мальованням, абож дуже вбогі селянки, що для них плата за виконане мальования є певна

підмога. А часом це дівчата або жінки з фізичними вадами, що не дають їм працювати коло чого іншого. Платять або продуктами, або грішми. Надіб'я, фарби звичайно оплачують господарі. Буває, що така селянка малює не тільки в своїм селі, а вирушає на тую таки працю і в сусідні села. Для цих селянок виріб мальования становить ремество, що дає їм деякий заробіток лише певними часами. А кличуть їх звичайно в ті хати, де ніхто не вміє розмальовувати. І, наостанці, в однім великім селі, а саме в с. Петриківці, довелося спостерігати, як виробництво малювання набирає характеру доморобної промисловости, як малювання, призначене тільки на вжиток собі, переходить у малювання, розраховане на спожиток мас. У с. Петриківці мальования на ґрунті стін уже мало не заникло. Ще 1912—13 р.р. у Петриківці, як і по інших селах, размальовувано в хаті стіни; але тепер (1926, 27, 28 р.р.) розмальовування на самім ґрунті трапляється тільки вряди-годи, десь на долішніх частинах стін, де його мало помітно (табл. XXXVIII). А головне мальования дають на папері. Паперові прямокутники, більші або менші на розмір, розмальовують мотивом рослинної гілки (табл. XXXI, мал. 1—4, табл. XXXII, мал. 1—2) і ними обліплюють поверхню комина (табл. XXXIV, XXXV, XXXVI, XXXVII, XXXVIII, XXXIX, XL). Смуги паперу — ширші й вужчі — размальовують безконечним рослинним орнаментом і ними обліплюють карнізи, колонки комина, сволок (табл. XXXIII, XXXIV, XXXV, XXXVI, XXXVII, XXXVIII, XXXIX, XL). Помальовані паперові рушники вішають над вікнами (табл. XXXII, мал. 3). Це мальования на папері, щоб обліплювати хатні стіни, призначають на збут і своїм односільцям, і селянам сусідніх сіл, а часом і сусідньої округи. Працюють коло цього малювання певні селянки, що їх знає ціле село; вони виносять свої вироби в базар, куди з'їздяться з найближчих сіл, ще й у відомий петриківський ярмарок, куди приїздять люди й здалека. Ці портативні, за невеличку ціну продавані, речі охоче розкуповують, і вони широко розходяться не тільки в самім селі Петриківці, а й поза його межами. Буває й так, що селянка, яка виробляє й спродує оте мальования, не вдовольняється місцевим ринком, а шукає нових: певного часу, коли наново опоряджають, оздоблюють хати, вона вирушає в сусідні села і там у базарі розпродує це мальования. А 1921—22 р.р.